

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

פניני הלכה

כאיזה אופנים לא יתמקח על מצוה מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א בשיעור השבועי מוצש"ק חוקת ובלק התשס"ט

בספר חסד לאלפים וסימן קל"ב סעיף ו', למהר"ר אליעזר פאפו זצ"ל בעל פלא יועץ, כותב בזה הלשון, אין להתקוטט בעבור שום מצוה, כי שנואה המחלוקת יותר ויותר ממה שאהובה המצוה הבאה במחלוקת. ושנינו, הצנועים מושכים את ידיהם. ולכן אף שאמרו שאם רב העיר או אדם חשוב רוצה לקנות מצוה, יכול אדם אחר להוסיף על הדמים לקנותה. לפעמים מוכרים איזו מצוה, והרב ג"כ משתתף, וכשהאנשים רואים זאת הם מפסיקים ולא מוסיפים עליו, משום כבוד התורה.

ישנו מעשה כזה על מהר"ר ישראל סלנטר זצ"ל, המשך בעמוד השלישי

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

ויחי העם כמתאננים (במדבר י"א. א)

כתב הרמב"ן: אמר ר"א מגזרת און וכן מחשבות אונך (ירמיהו ד. יד) שדברו דברי און. ואיננו נכון, כי למה יכסה הכתוב על חטאם ולא יגידנו כאשר עשה בכל המקומות.

והנכון בעיני כי כאשר נתרחקו מדה סיני שהיה קרוב לישוב ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא במסע הראשון היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה ואיך נחיה במדבר הזה ומה נאכל ומה נשתה ואיך נסבול העמל והענוי ומתי נצא ממנו מלשון מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו (איכה ג. ג. ט) שהוא לשון כואב ומצטער על עצמו וכן בן אוני (בראשית לה. יח) בן צערי ואנו הדייגים ואבלו (ישעיהו יט. ח) וכאשר אמר הכתוב כי היו כואבים ומצטערים כבר הזכיר וספר החטא ואמר "כמתאוננים", כי היו מדברים במר נפשם כאשר יעשו הכואבים. והיה רע בעיני ה' שהיה להם ללכת אחריו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל טובה אשר נתן להם, והם היו כאנוסים ומוכרחין מתאוננים ומתרעמים על ענינם ולכך אמר בשנייה (פסוק ד) וישובו ויבכו גם בני ישראל כי היה חטאם הראשון להתרעם על חסרון הנאותיהם במדבר וישובו עוד לעשות כענין ההוא ולא לקחו מוסר על אש השם שבערה בסם, עכ"ל.

והנה דבר התלונה לחסרון הנאה הוא דבר מצוי למאוד בפרט אצל הילדים, ובמיוחד כאשר הם רואים שהאחר קיבל דבר מה והם לא, ומיד הם מגיבים 'אני גם רוצה'. ואם לא נותנים לו הוא מגיב 'למה הוא כן ואני לא'. והפחותים שבהם מגיבים, 'אפלויות'. והעוים שבהם יוסיפו 'בסוף אתם לא מבינים למה אין לי חשק, אתם גורמים לי'. ועוד כהנה וכהנה 'כמתאוננים'.

ולמען יובנו הדברים אל נכון, רבים אומרים ואף עושים שויון תמידי בין הילדים (התלמידים) בתאונה, ראה מה אירע בגלל כתנת הפסים של יוסף וכו'. והאמת שאין הדבר דומה כלל לענייננו. הן אמת שדרך כלל אסור לעשות שינוי בין האחים (התלמידים), אך כאשר הילד עשה דבר מעלה יתר על אחיו (חבריו) פשוט שיקבל יתר מהם. וזה דבר מוסכם הן בתורה והן בכל מוסכמות חברתית. יתירה מזאת, כאשר יטיב האדם עם כל ילד בדבר מסוים שעשה וולא חסר למצוא בכל ילד דבר טוב במעלה משאר חבריו נמצא שיטיב עם כל ילדיו (תלמידיו). ונמצא שטענה זו מעיקרא אינה נכונה. ולא עוד אלא כאשר מטיב עם אחד גורם הדבר שגם האחרים ישתדלו להיות כמוהו ונמצא מתקן ולא מעוות.

וכאשר ילד מתאונן על דבר כזה יש לשוחח עמו ולהביאו למצב שהוא עצמו יוציא בפיו שבאמת אין סיבה שהוא יקבל, כי מה עשה? ואדרבה, ברגע שילד מתאונן מזה אפשר לרוממו, ע"י שנאמר לו, אדרבה אנו רוצים שגם אתה תקבל דברים שאחרים לא מקבלים אם תראה לנו שאתה עושה מה שאחרים לא עושים, ולפרוט לו כגון מה. וממילא יתאמץ יותר בדברים שהוא צריך להתחזק בהם. והוא מעין מה שאמרו חכמים על פס' (משלי כד. טו) 'כי שבע יפול צדיק וקם', ששבע הנפילות והקימות היא לו תנאי להיות צדיק ואכמ"ל, וה"ה לענייננו.

יתגדך משפע בריכה העליונה, האישי היקר אך צנוע ונחבא, עושה רבות למען הת"ת, ומעצמו ניעור להוסיף נדבה על נדבה, והוא חפץ בעילום שמו יצ"ו. יה"ר שיתמלאן כל משאלות לבו לטובה, ויראה ברכה והצלחה בכל עמלו, וירבה זרעו כחול ימא, ויעשו כולם רצון קונם באהבה ובשמחה רבה, אכ"י

מחידושי רבותינו

האנכי (במדבר י"א, י"ב)

חמישה דברים שהאב זוכה לבנו. געיא להוראת צעקה.
משה רבינו היה צועק מרוב צער

פתרונות 'לפרשת במדבר'
אחודה חידה! אהרן הבכור יעוין בבעל
התטורים על פס' (במדבר ג. ב).
הזוכה בהגרלה: יונדב דחבש.
מי בתמונה: שבוע אחרון לפתרונה!

אלהיה יחיה!
ספר תורה שראשית מעד
על סוף התורה, נחתיים
מעד על תחילת התורה
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

האנכי. כתב מהר"ץ בחלק הדקדוק, הגעיא בה"א לא באל"ף, וכן הוא בירושלמיים עכ"ל.
לאפוקי מהדפוסים שעשו געיא רק באל"ף. ואנחנו קיבלנו לגעות בשתייהן, דהיינו הן באל"ף
והן בה"א, ושפיר דאמי. כי עד זמנו שלמההר"ץ בלאו הכי נהגו להשמיט הרבה געיות ממיין זה, וכמו
שביארנו בס"ד בהרחבה בעיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר אורחחיים הלכות פסוקי דזמרה סימן ו'
אות כ"ה ד"ה ודבריו. ועיין עוד לעיל פרשת נשוא על פסוק וביד הכהן יהיו מי המרים המאררים ד"ה
אבל. נמצא שהעיקר הוא התוספת לגעות בה"א, דוק והבן. וולכולי עלמא יש להאריך קצת באל"ף,
דלא לשתמע כחטףקמץ. וכן כתב הרשי"ה בדברי שלום דף קכ"ב, לפי זכרוני שמעמידים הה"א וגם
האל"ף בגעיא. ובעל הטורים כתב כי שמו תגין על הה"א שבת יבת האמן ובהמשך הפסוק שלפנינו
לרמוז שבה דברים האב זוכה לבן ואלו הן, בנוי, בכח, בעושר, בחכמה, בשנים וכו' וועיין פרק ו'
דאבות אות ח'. יב"ן. ונראה כי בספרי תורה שליהודי תימן אין התגין האלו בתיבת האמן, ולכן
אפשר לומר כי שמו געיא בה"א דתיבת האנכי לרמוז על זה, דהיינו על ה' דברים שכתב בעל הטורים
עכ"ל:

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

ויפה כתב, כי אדרבה רמוז זה שייך טפי כאן בתיבת האנכי, לפי שמדובר על האב, וכדמתרגמינן האב אנא, מה שאין כן האמן
שהוא הפדגוג. ואמנם ידוע כי בספרי תימן אפילו הקדמונים לא עשו תגין כלל, והאחרונים עשו רק בשעטנ"ז ג"ץ ולא התגין
המרובים, והרחבתי בזה בס"ד בעיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר יורהדעה הלכות מזוזה סימן קס"ה אות ק"ט ד"ה אודות.
אבל לאו למימרא שבשביל זה שינו לעשות געיא בה"א, כי זה לא יעלה על הדעת. רק לדין י"ל כי זהו טעם קבלת הקריאה
למשה מסיני כך:

ואפשר לענ"ד לומר טעם נוסף, כי זה להוראת צעקה שלתמיהה, כמו זה אנכי וגו', כדרך שבאה געיא בתיבת המבלי אין
קברים במצרים (שמות י"ד, י"א) מהאיי טעמא, כמו שביארנו בס"ד שם בפרשת בשלח בד"ה ועל"פ. כך היה צועק משה לגדול
צערו, ממה שהיו ישראל מטריחים אותו. בפרט שכן מבואר במכילתא פרשת בשלח מסכתא ד' פ"ו, ובתנחומא שם אות כ"ב,
ומדרש הגדול שם דף של"ז ועוד, על פסוק ויצעק משה אל י"י לאמר וגו' (שם י"ז, י"ד) שמשה רבינו היה טוען להקב"ה, רבונו
שלעולם, ביניך ובין ישראל, הריני הרוג. שאמרת לי אל תקפיד כנגדן, כי תאמר אלי שאהו בחיקך (שהוא בהמשך פסוק זה),
והם רוצים להרגני. כאן הקב"ה היה ממיד וכמו מנמיד, ר"ל מפיסס, ומשה מגביה וכו' יעו"ש. ועיין עוד בדברינו לעיל פרשת
וישלח על פסוק חושם מארץ התימני ד"ה על-כלפנים, ולקמן פרשת מסעי על פסוק ויסעו מאתם וגו' ויחנו, ד"ה ברם:
(נפלאות מתורתך למרן הגר"י רצאבי שליט"א)

בדרכיהם אתהלך...

אין כחן של ישראל אלא בתפילה (ח"א)

בשנת ה'תש"ח נרצח מלך תימן, האימאם יחיא, עלידי מתנקשים. בכך הסתיימה תקופה ארוכה של למעלה מארבעים שנה,
בה ישבו היהודים בשקט ובבטחון, מה שלא היה להם מזה מאות בשנים, שכן האימאם יחיא, חסיד ליהודים היה.
המבוכה והבהלה בעקבות רצח האימאם, עוררו לתחיה את שונאי ישראל, שהחלו לחרוש מזימות נגד היהודים. איזמים על
חיהים של יהודים נשמעו במקומות רבים, ואף אירעו מעשים של שוד וביזה. אולם, בחסדי ה', הפגיעות בנפש היו מעטות מאד.
גם על קהילת יהודי רדאע לא פסחה הרעה. ערביי הכפרים שבסביבות העיר רדאע, זממו לפשוט על שכונת היהודים, לשדוד
ולבזו ביזה, אך לא להרוג. הם קבעו את ליל שבת כיום הפשיטה.

אחד מהערבים שהיה בסוד העניין, לא היה שלם עם מזימתם של אחיו, והחליט להזהיר את היהודים מבעוד מועד. הוא פנה
לביתו של ידידו היהודי שולם חשבון, שהיה מקורב למלכות, והודיע לו את המזימה. שולם חשבון הודה לערבי, וזה חזר לביתו.
שולם חשבון ניגש מיד אל רבני העיר, ובראשם אב בית הדין, הרב יחיא עומסי, וסיפר להם את אשר שמעו אזונו. לפי קריאת
הרבנים, התאספו בני הקהילה בכל תשעת בתיהכנסת שבעיר, בליל שבת לאחר הסעודה, לקריאת תהילים, שנמשכה עד
סמוך לתפילת שחרית.

בנתיים התאספו המוני ערבים, והחלו לצעוד לכיוון העיר. כדי להשיגח שלא תהיינה פגיעות בנפש, עמד בראשם השיך גאברי,
ראש כל השבטים שבמזרח לרדאע. אולם, כשהגיעו לקרבת העיר...

המשך בשבוע הבא אי"ה בל"ג

לרפואת שירה בת נח לוי בשכחע"י	לרפואת שושנה בת יחיא רייבי בשכחע"י	לזש"ק תומר ישראל בן יעקב ואודליה בת מנשה	לרפואת יוסף בן משה דנין בשכחע"י
-------------------------------------	--	--	---------------------------------------

משוררים לגברים ומנגנות לנשים

כתב מוהר"ר עמרם קרח זצ"ל בחיבורו 'סערת תימן' (עמ' קכ"ב): המחותנים שוכרים משוררים לאנשים ומנגנות לנשים, ונותנים להם ערבון, וקובעים הזמן למען לא יקבלו שכירות מאחרים, ואם ימצאו שכבר קבלו ערבון ממחותנים אחרים, דוחים החתונה לזמן שיגבילו להם אם לא ימצאו משוררים ומנגנות זולתם. עכ"ל לענייננו. וכבר ידוע ומפורסם שהמשוררים בתימן היו כשרים וצדיקים, ושירותיהם מחיבורי קדישין עליונין. והנה בזמנינו גם אם המשורר (הזמר) הוא ירא ה' ויתכן אפי' אברך, הוא בתומו שר כביכול משרי תימן ואינו מבין את המילים ולפעמים שר משרי עגבים ב"מ ר"ל, וכולם רוקדים ושמחים לדברי תועבה בזמן קדוש ורם, וסטרא אחרא מרקד ביניהם לא אליכם. ויש פעמים שהנשים נכנסות או מכניסות ראשין מבין המחיצות להתבונן במשורר, בגדר 'אם לשאתה לא זכיתי וכו'' ה"י. וע"כ יקיים אדם בעצמו לאמר 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי', ונוכה שתשרה שכינה במדורנו, ויחיש ה' ב"ה לגאלנו אכ"ר.

לרפואת הרה"ג יחיאל בן יוסף גרפי בשכחע"י

פניני הלכה

המשך מהעמוד הראשון

שהוא שאל למה לא מוסיפים, היכן כבוד התורה? לא שוה להם לשלם? אמרו לו, לא, זה כבוד התורה, שלא מוסיפים עליך... בכל אופן, אומר בעל חסד לאלפים, דבמצוות אין חולקים כבוד לרב, זה כבוד המצוה, וקרוב אדם אצל עצמו, אתה בעצמך רוצה לזכות במצוה. מכל מקום הכל לפי מה שהוא אדם, אם יודע שהוא מקפיד ומצטער ונקיט ליה בליביה. אם יודעים שיכאב לו העניין הזה, ואז ח"ו מי יודע מה יצא מכך, במקום מצוה, עבירה היא בידו. אם הנך יודע שהשני יקפיד על כך, למרות שבעצם הזכות היא שלך, אבל בסופו של דבר יצא מכך מחלוקת ח"ו, כיון שהשני מצטער מכך. על כגון דא אמרו, הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה. תעשה חשבון, מה יותר כדאי. שמעתי השנה סיפור, אשר קשור לכך. מעשה מפליא. אתם יודעים, אחד ה'מברכים' העיקריים, הוא 'לחובב'. דהיינו, בפרשת בהעלותך, עליית שביעי לפי התאג, מתחילה בפסוק ובמדבר י' כ"ט ו'יאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתן משה נסעים אנחנו וגו'. ישנם רבים, המשלמים סכום הגון על המברך הזה. היה מישוה, שבכל שנה היה קונה את המברך הזה, ככל אשר יושת עליו. וכנראה זאת כבר היתה מסורת מאבותיו, זה לא הוא שהתחיל בכך. בכל שנה, הוא היה קונה את השביעי הזה. בשנה אחת, מישוה החליט שהוא לא יוותר לו, הוא יעלה את המחיר עד השמים. ואכן כך היה, העלה והעלה, עד שההוא נשבר. באותה השנה, הוא לא הוסיף, והשני עלה שביעי. ממש ראו כיצד הבן אדם הזה נשתנו פניו, נתכרכמו פניו. וביום ראשון, רחמנא ליצלן, הוא אושפז בבית החולים, מרוב הצער שהוא לא קנה את עליית שביעי. כאשר השני ראה שהדבר כך, הוא ויתר לו בשנה הבאה. אבל זהו מה שכותב בעל חסד לאלפים, אם נקיט ליה בליביה, עבירה היא בידו. הוי מחשב וכו'. אמנם אתה רוצה לזכות במצוה, אבל וכי המטרה שלך היא לשבור את השני, אשר קונה זאת כל הזמן. כנראה יש לו איזה עניין, שהוא רוצה לזכות במצוה הזאת.

לכן, לגבי הדברים האלה, כל אחד יפתח לעצמו, לפי הנושא שלו, לדעת כיצד להתנהג, לעשות הטוב והישר בעיני ה'. המקום ברוך הוא יעזור, אכ"ר. שאלה מהקהל: אין בעיא לקנות משהו אחד ספציפי בכל שנה? תשובת מרן שליט"א: אדרבה, זה אולי חזקה. ואולי זה כבר כמו נדר. שאלה מהקהל: אבל הוא כביכול מראה שחלק אחד מן התורה יותר חביב עליו מהשאר. תשובת מרן שליט"א: לא, זה רק בגלל שיש שם הרבה זרקות, טעמי זרקא, הוא רוצה בכך בגלל הסילסולים, ואלו פסוקים מעניינים. זהו מברך חביב, 'לחובב', יש בו חביבות. שאלה מהקהל: גם מבחינת הספרים. תשובת מרן שליט"א: נכון, אולי זה גם שיקול, יש שם את פסוקי ויהי בנסוע אהרן וגו', שזה נחשב ספר בפני עצמו. א"כ הוא קרא בשלשה ספרים. אבל אינני יודע, האם זהו השיקול שלהם. כנראה השיקול העיקרי הוא, כיון שאלו פסוקים נעימים. שאלה מהקהל: לפי זה, אם ישנו יארצייט, ישנו עניין לא להעלות את המחיר. תשובת מרן שליט"א: נכון. שאלה מהקהל: כתוב שלא למכור, בכדי להתחשב בו. תשובת מרן שליט"א: נכון. לא להגזים יותר מדאי. לא שבסוף יהיה מחיר, שהוא לא יכול לעמוד בו.

לעילוי נשמת חיים בן יחיאל נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל, דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיאל נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל, יפה בת יחיאל נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב שלום בן אהרן מנגיחו זצ"ל נולד בשנת תרס"ה בישוב צפירה, קיבל תורה מהרב מסעוד מסעוד. התרחק מהשררה, אך היה מוהל ושוחט לרבים ללא כל תמורה. עסק גם ברפואות ורבים נושעו מרפואותיו וברכותיו. עלה ארצה בעליה הגדולה והתיישב ברה"ע, והקים בביתו בית הכנסת ובית המדרש. בזמן שהותם במעברה היה הפה והכח לסייע לשוכנים במעברה מול הרשויות. מסר בביהמ"ד שהקים שיעורים עשירות שנים עד לפטירתו בכ"ח טבת ה'תשמ"ד. תנצב"ה.

התודה...

הברכה...

לידידנו משכב"ר הימים, עושה רבות למען עדתנו לחוק תורה ומסורה, לגל תהי נשפחה ונעזבה, ובכלי מפואר שמה ומכשטה, ובזכותו נחסך מעמנו עבודה רבה,

הרב **שילה יגאלי** שליט"א יה"ר שירבה ויפרה הן בזרעו והן באונו והונו, להגדיל עצה ותשיה למען כבוד שמו רבא, ויזכה לכל מדה טובה ולשמחת בית השאננה, אכ"ר

הערות. הארות ותשובות לחידות
ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
או במייל:
e0504150896@gmail.com

תפארת בנים

בזמן המלחמה למדו במרחב הקולי, וב"ה זכינו לחזור ללמוד כבימים ימימה. תענוג אשר לא יסולא בפז.

וכמוכן! חוזרים גם לסעודות שמחה של סיומי פרשיות ומסכתות

לושי"ק
יובל בן דוד
ורות בת זכריה

לושי"ק
שלום בן יעקב ומירב
טליה בת מנשה